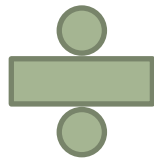

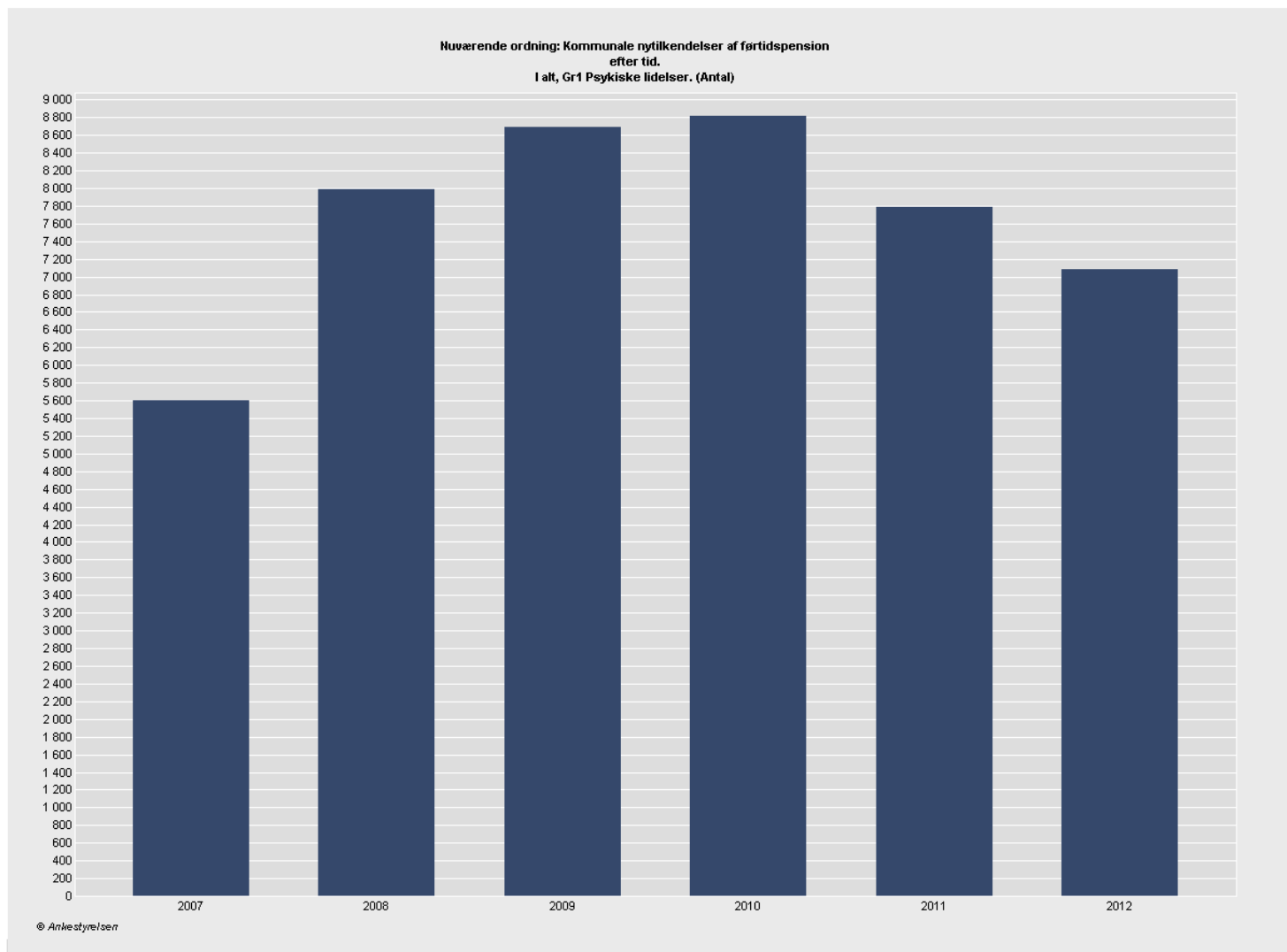
Psykisk sårbarhed og arbejdsmarkedet

Lisa Korsbek

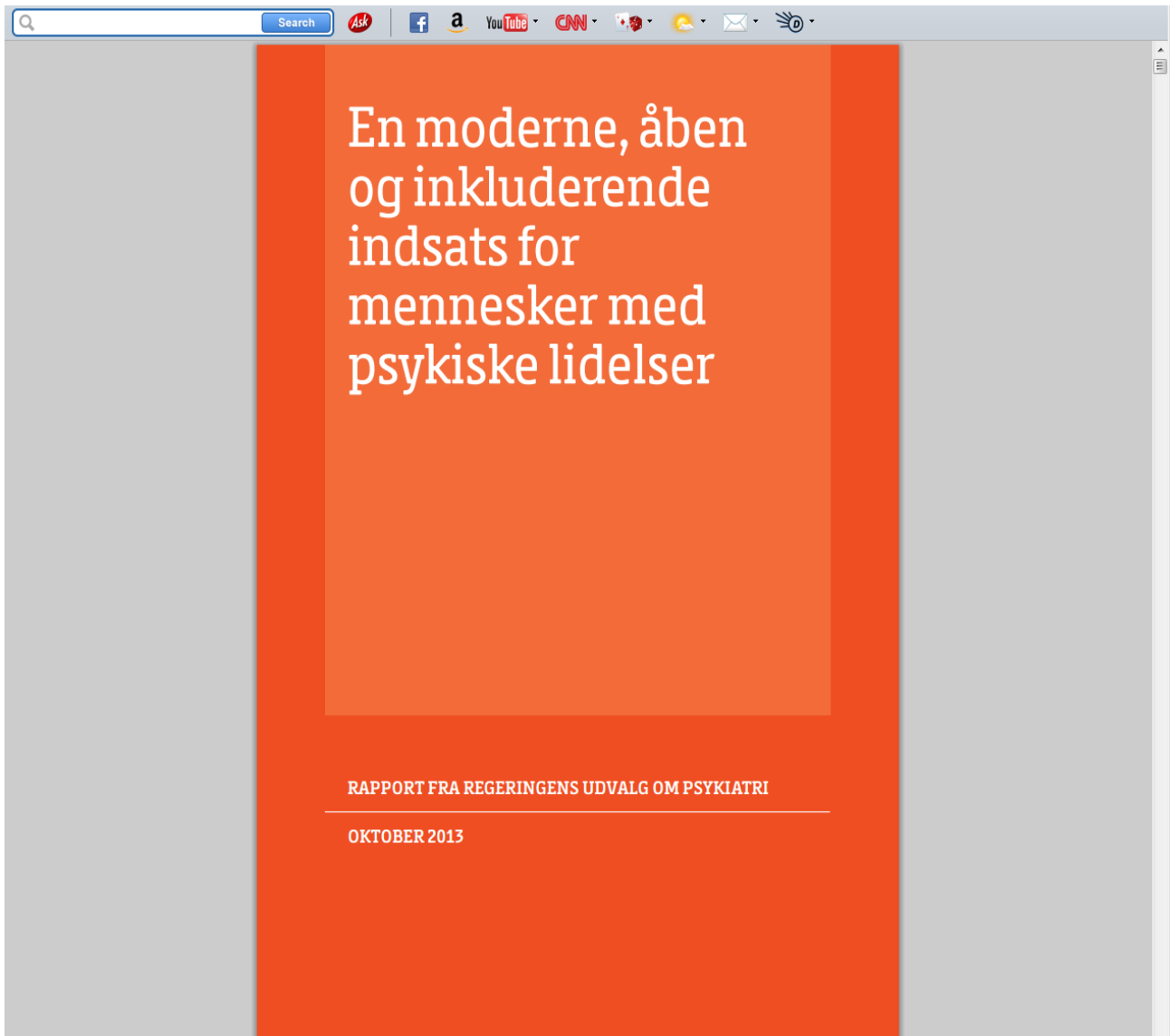
seniorforsker, mag.art., ph.d.

Kompetencecenter for Rehabilitering og Recovery,
Region Hovedstadens Psykiatri

javascript:showdiv('menu2');hididiv('menu1');

En moderne, åben og inkluderende indsats for mennesker med psykiske lidelser

RAPPORT FRA REGERINGENS UDVALG OM PSYKIATRI

OKTOBER 2013

Search Ask f a YouTube CNN

Udvalgets forslag

Med henblik på at øge kvaliteten i indsatsen for inklusion og fastholdelse af mennesker med psykiske vanskeligheder på arbejdsmarkedet foreslår udvalget følgende:

- **Dokumentation af og viden om effekt af beskæftigelsesindsatsen for mennesker med psykiske lidelser øges.** Det anbefales, at afprøvning af nye metoder og værktøjer, hvor der ikke på forhånd foreligger dokumentation for effekt, så vidt muligt evalueres med henblik på at kvalitetsudvikle indsatsen. Herudover bør eksisterende viden om metoder og indsatser med god effekt i højere grad systematisk gøres tilgængeligt for kommunerne. Forslaget har til formål at opbygge mere viden om effektfulde indsatser i beskæftigelsesindsatsen for mennesker med psykiske lidelser og understøtte, at dokumenterede metoder udbredes.
- **Effekterne af eksisterende modeller for Supported Employment i en dansk kontekst undersøges og afprøves.** Det danske forskningsprojekt, Inklusion, bør følges, og resultaterne heraf bør formidles til kommunerne, når de foreligger. Forslaget har til formål at understøtte, at mennesker med psykiske lidelser får tilknytning til det ordinære arbejdsmarked.
- **Løbende fokus på medarbejdernes viden i jobcentre i forhold til hjælp og støtte til arbejdsfastholdelse af personer med psykiske lidelser.** Kommunerne opfordres til at sætte fokus på medarbejdernes viden i jobcentrene i forhold til hjælp, rådgivning, viderehenvisning og støtte til mennesker med psykiske lidelser. Formålet med forslaget er at understøtte kvaliteten i beskæftigelsesindsatsen og i højere grad sikre, at indsatsen tilrettelægges ud fra borgerens behov og situation.
- **Kendskab til mulighederne for rimelig tilpasning af arbejdspladsen for mennesker med psykiske lidelser formidles på offentlige og private arbejdspladser.** Formålet er, at rimelige foranstaltninger og tilpasninger så vidt muligt sikres med henblik på at stille mennesker med psykiske lidelser i samme situation som andre medarbejdere.
- **Regioner og kommuner opfordres til at arbejde med en strategi for rehabiliteringsindsatser for mennesker med ikke-psykotiske lidelser som f.eks. angst og depression.** Formålet er bl.a. at nedbringe sygefraværet samt sikre fastholdelse

- Hvad ved vi – om psykisk sårbarhed og arbejdsmarkedet?
- Hvad har betydning - for psykisk sårbarhed og arbejdsmarkedet?
- Hvilke udfordringer - møder mennesker med psykisk sårbarhed på arbejdsmarkedet?

Vi ved

- At en stor andel af personer med psykisk sårbarhed gerne vil deltage på det *ordinære arbejdsmarked*
- At for mange mennesker med psykisk sårbarhed er arbejde en vigtig coping strategi og kan understøtte recovery-processen

We don't want what you
give us.
We want what you got!

Men vi ved også

- At den psykiske sårbarhed kan være en afgørende hindring for at blive ansat – grundet bl.a. negative forventninger hos de, der skal ansætte
- At ansættelsen indebærer specifikke udfordringer
  - Diskrimination
  - Mentalisme: Sygelliggørelse af adfærd
  - Spørgsmålet om disclosure: Skal man fortælle? Hvor meget, hvornår og *hvorfor*?

Det ordinære arbejdsmarked...

VS den udtalte arbejdsløshed...

- I dele af Europa er den hos psykisk sårbare med diagnoser som skizofreni på op til 90 % (Boardman, J., Grove, B., Perkins, R., and Shepherd, G., Work and Employment for People with Psychiatric Disabilities, *British Journal of Psychiatry* 2003: 182)
- I 5 europæiske storbyer (bl.a. Amsterdam, København, London) var der i 2004 f.eks. kun 17 % i arbejde (af 404 undersøgte personer med en diagnose inden for skizofrenispektret).
- I København var tallet 15 % (The EPSILON Study Group Thornicroft et al, 2004)

Litteraturen viser samtidig

- Udfordringen i lige så høj grad består i at fastholde arbejdet - at ansættelserne derfor ofte er kortvarige
- Det, der spiller ind er dels sociale forhold, dels kognitive vanskeligheder og **dels manglende støtte på arbejdspladsen** og eller i ens netværk

= Baggrunden for det igangværende IPS studie i DK (Individuel Placement and Support)

Arbejde som coping-strategi

Den kvalitative forskningslitteratur viser, at mennesker med psykisk sårbarhed ser arbejde som en vigtig del af recovery-processen

- For nogle er arbejdet det berømte vendepunkt
- Working vs "engulfment"

Den kvantitative litteratur bekræfter det:

Does competitive employment improve nonvocational outcomes for people with severe mental illness?

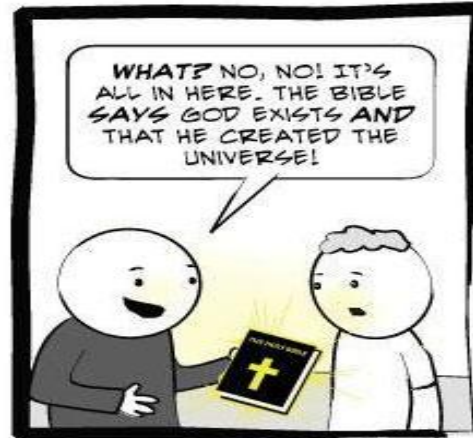
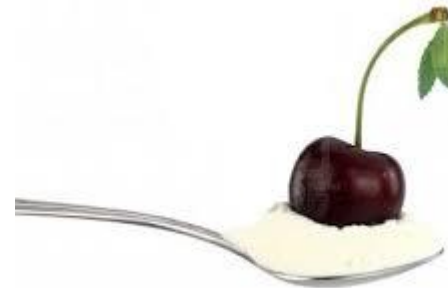
Bond, Gary R et al: Journal of Consulting and Clinical Psychology, Vol 69(3), Jun 2001,

- Svaret er ja!
  - Viser effekt på: Symptomer, livskvalitet og selvværd.
- Meningsfuldt arbejde:
    - Ofte at arbejde med at hjælpe andre (i f.eks. recovery-processen) eller bare gøre en forskel (for andre mennesker):
    - At ændre rolle fra helpee til helper.

Dunn, Erin C.; Wewiorski, Nancy J.; Rogers, E. Sally The Meaning and Importance of Employment to People in Recovery from Serious Mental Illness: Results of a Qualitative Study Psychiatric Rehabilitation Journal; 2008: 32 (1)

Hvad er det, der virker....

- Arbejdet..... an sich...
- Eller pengene....

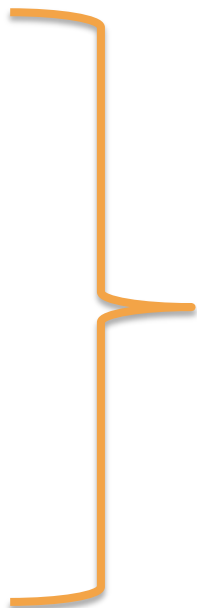
facebook.com/atheistmemebase

© 2010 Matt Newton

comic blasphemy dot com
www.atheistmemebase.com

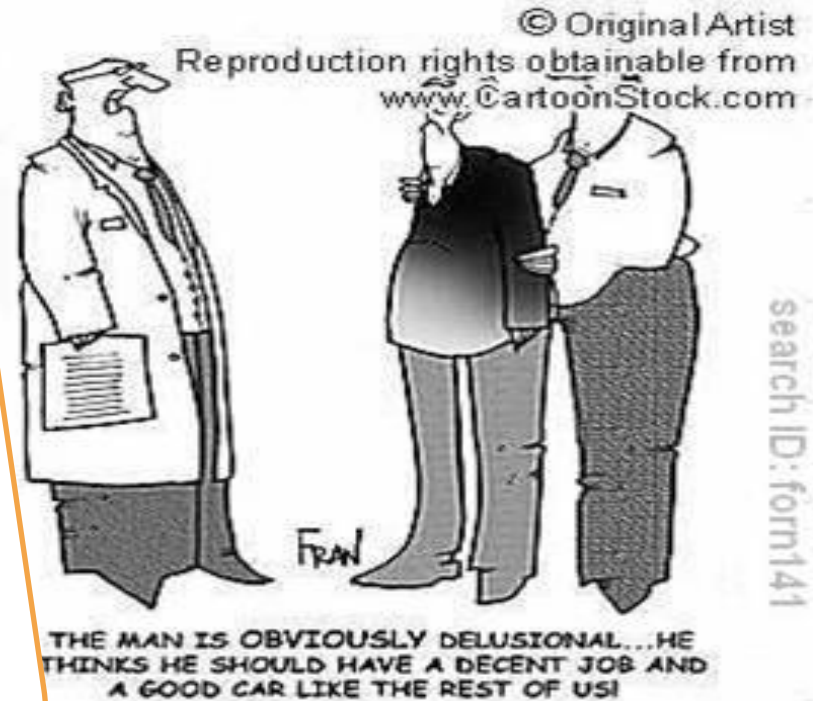
Hvad virker på recovery....

- Forbundethed
- Håb
- Mening
- Empowerment
- Identitet

Diskrimination

En person, der bruger kørestol, har en 7 gange højere chance for ansættelsen end en person som bruger medicin i forhold til angst eller depression....

Koser, Matsuyama, Kopelman: Comparison of a physical and mental disability in employee selection, *North American Journal of Psychology*, 1 (2), 1999

Handicap og beskæftigelse i 2012. Regionale forskelle - Adobe Reader

File Rediger Vis Vindue Hjælp

Værktøjer Underskriv Kommentar

TABEL 4.3

Beskæftigede personer i alderen 16-64 år fordelt efter betæneligheder ved at arbejde sammen med en person, der er blind, særskilt for beskæftigelsesregionerne. 2012. Sæsonkorrigeret beskæftigelse. Procent.

Vil du være betænkelig ved at arbejde sammen med en kollega, der er blind?

	Sjælland	Syddanmark	Midtjylland	Nordjylland	Hele landet
Ja	15,2	18,6	17,7	19,4	16,9
Nej	79,5	76,2	76,7	74,4	77,7
Ved ikke	5,3	5,2	5,6	6,2	5,4
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Opvægtet beregningsgrundlag	1.170.890	531.717	574.199	255.678	2.532.485
Uvægtet beregningsgrundlag	5.631	2.940	3.265	1.427	13.263

Anm.: Forskellen mellem regionerne er testet parvis mod hinanden med en χ^2 -test. Holdningerne i region Sjælland er signifikant forskellige fra holdningerne i region Syddanmark på 1-procent-niveau, fra holdningerne i region Nordjylland på 5-procent-niveau og fra holdningerne i region Midtjylland på 1-procent-niveau. Holdningerne i region Hele landet er ikke statistisk signifikante. Kategorien "Ja" udgøres af de oprindelige svar "Ja" og "Ved ikke". Kategorien "Nej" udgøres af de oprindelige svar "Nej" og "Ved ikke".

I tabel 4.4 ser vi...

at arbejde sa...

168 x 237 mm

14:20
09-10-2013

Handicap og beskæftigelse i 2012, SFI: Marie Møller
Kjeldsen og Jan Høgelund

TABEL 4.7

Beskæftigede personer i aldrene 16-64 år fordelt efter betæneligheder ved at arbejde sammen med en person, der lider af meget store humørsvingninger, særskilt for beskæftigelsesregionerne. 2012. Sæsonkorrigeret beskæftigelse. Procent.

Vil du være betænkelig ved at arbejde sammen med en kollega, der har meget store humørsvingninger, fx er maniodepressiv?

	Sjælland	Syddanmark	Midtjylland	Nordjylland	Hele landet
Ja	55,6	55,6	55,4	53,4	55,3
Nej	37,5	38,4	38,0	38,6	37,9
Ved ikke	6,9	6,1	6,6	8,0	6,7
I alt	100,0	100,1	100,0	100,0	99,9
Opvægtet beregningsgrundlag	1.170.890	531.717	574.199	255.678	2.532.485
Uvægtet beregningsgrundlag	5.631	2.940	3.265	1.427	13.263

Anm.: Forskellen mellem regionerne er testet parvis mod hinanden med en χ^2 -test. Der er ingen signifikante forskelle mellem regionerne. Kategorien "Ja" udgøres af de oprindelige svarkategorier "Ja, i høj grad" og "Ja, i nogen grad". Kategorien "Nej" udgøres af de oprindelige svarkategorier "Nej, slet ikke" og "Nej, næsten ikke". Procentandelene summer ikke alle steder til 100 på grund af afrunding.

I region Syddanmark og region Midtjylland er der ingen signifikant ændring fra 2010 til 2012 i andelen af personer, der har betæneligheder ved

Udfordringer: Mentalisme

Illustration: Eva Christensen, forunderli@gmail.com

Til bogen: Deborah Anderson & Patricia Deegan. Barrierer for brugerinddragelse

Dansk Selskab for Psykosocial Rehabilitering, 2011

“The existence of my medical history, now more than 20 years old, simply overwhelms all of the accumulated evidence of my professional life preceding the illness and the nearly two decades of accomplishments since then.”

Elaine Ralph Brooks, Mental Health advocate.
The politics of diagnostic identity.
Psychiatric Services, 1995 46(10), 1013–1014.

“Disclosure your experiences with mental illness is a journey, just like any important life decision”

Patrick Corrigan Don't call me nuts, coping with stigma of mental illness, 2001

Grunde til non-disclosure

Hvorfor man *ikke* fortæller – argumenter ifølge litteraturen:

- Forventninger om ikke at blive ansat, hvis man fortæller om sin psykiske sårbarhed (identificeret i 8 ud af 14 studier)
- Forventninger om forskelsbehandling i negativ favør
- Sladder og afvisning
- Psykisk sårbarhed en privat sag

Elaine Brohan et al: Systematic review of beliefs, behaviours and influencing factors associated with disclosure of a mental health problem in the workplace, *BMC Psychiatry* 2012, 12:11

Grunde til disclosure

- Ønske om at være rollemodel for andre
- Ønske om arbejdspladsens tilpasning til sårbarheden
- Ønske om at få den nødvendige støtte
- Ønske om at være ærlig
- Oplevelser af non-disclosure som stressende

Elaine Brohan et al: Systematic review of beliefs, behaviours and influencing factors associated with disclosure of a mental health problem in the workplace, *BMC Psychiatry* 2012, 12:11

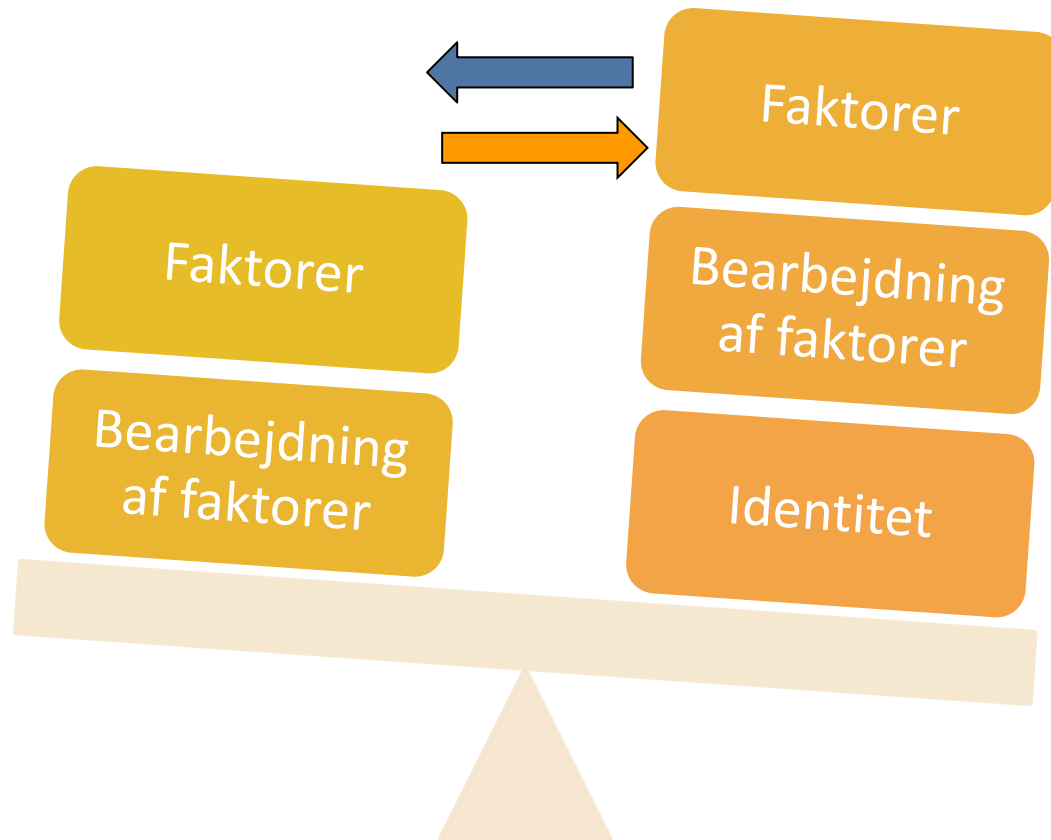

SILENCE
ZONE

PLEASE
DO NOT
MAKE NOISE
BY DROPPING
COINS.
OFFER NOTES

**Sygdoms
verdenen**

**Livs
verdenen**

Narrativitet og identitet

